

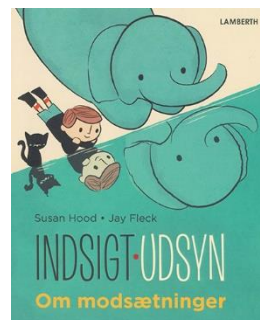
SPROGSTART 3-6 ÅR

Trin-for-trin

Indsigt, udsyn: om modsætninger af Susan Hood og Jay Fleck (2017)

Tema: Modsætninger, synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet. Billedbogen *Indsigt, udsyn: om modsætninger* med temaet modsætninger er valgt, da billedbogen gennem både ord, billeder, leg og samtale kan hjælpe børnene til at genkende og sætte ord på forskellige modsætningspar, som er med til at udvide barnets forståelse for nuancerne i sproget. I denne billedbog udvides modsætningsbegrebet med synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Indsigt, udsyn: om modsætninger* af Susan Hood og Jay Fleck
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Fokusord, sproglege
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: Kikkert, elefant, kat
- 6 fotos til skumterning
- 6 fotos til Story Sequencer
- Remser: *Tung og let, Tyk og tynd, Våd og tør* og *Hurtig og langsom* af Lotte Salling

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- En lille trækvogn eller andet køretøj og en lille dreng

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. 18 børn.

Tid: ca. 30 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: Tre gange ca. 30 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 30 minutter.

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 1 – *Indsig, udsyn: om modsætninger*

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Indsig, udsyn: om modsætninger* af Susan Hood og Jay Fleck
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Fokusord
- Konkreter: Kikkert, elefant, kat

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- En lille trækvogn eller andet køretøj og en lille dreng

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, om forfatteren og illustrationen. Tal om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om titlen. Hvad hedder billedbogen? Fortæl om forfatter og illustrator. Hvem har skrevet billedbogen? Hvem har lavet billederne? Vis læseretningen og peg på bogstaverne.

Fortæl, at i Danmark læser vi fra venstre mod højre og oppefra og ned, og at der findes store og små bogstaver. Find eventuelt forbogstaverne i børnenes navne i billedbogen og tal om de forskellige bogstavers navne, former og lyde.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om modsætninger, synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet. Modsætninger er, når noget er forskelligt fra hinanden. Brug bogen til at tale om synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus - og derfor uden afbrydelser. Anden gang taler I om fokusord. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkrete materialer fra sprogstartsposen til visualisering af bogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværere-strategi

Forudsige: Se på bogens forside. Hvad tror du, bogen handler om?

Generalisere: Haren er hurtigere end skildpadden. Kan du løbe hurtigere end dine venner?

Argumentere: Vil du helst stå forrest eller bagerst i køen til isboden? Hvorfor?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Når butikken er åben, så kan man komme ind og handle. Kan man handle, når butikken er åben?

Hjælpes ad: Hvem står forrest i køen til isboden? Lad os kigge i bogen og hjælpes ad.

Begrænse valg: Er drengen større eller mindre end elefanten?

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 2 – *Indsig, udsyn: om modsætninger*

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Indsig, udsyn: om modsætninger* af Susan Hood og Jay Fleck
- A3-kopi af billedbogen
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: Kikkert, elefant, kat

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- En lille trækvogn eller andet køretøj og en lille dreng

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Fortæl børnene at i dag skal vi tale om modsætninger, synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet. Modsætninger er, når noget er forskelligt fra hinanden. Brug bogen til at tale om synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs

Billedbogssnak. I sprogstartsposen finder du kort til billedbogssnak. Lad børnene skiftes til at trække et kort og svare på spørgsmålene. Vær opmærksom på, at kortene er inddelt i tre forskellige sværhedsgrader. Lad dit kendskab til børnene afgøre, hvilke kort i bruger.

Brug billedbogens illustrationer samt konkrete materialer fra sprogstartsposen til at understøtte billedbogssnakken.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip

Opfordr til turtagning

- Stil alderssvarende spørgsmål, når du er sammen med barnet.
- Vent tålmodigt på barnets svar, og støt barnet hen mod svaret, når det er nødvendigt.
- Tag udgangspunkt i barnets interesser og handlinger
(Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 131)

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 3 – *Indsigt, udsyn: om modsætninger*

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Indsigt, udsyn: om modsætninger* af Susan Hood og Jay Fleck
- A3-kopi af billedbogen
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Kikkert, elefant, kat
- 6 fotos til skumtarning
- 6 fotos til Story Sequencer
- Remser: *Tung og let, Tyk og tynd, Våd og tør* og *Hurtig og langsom* af Lotte Salling

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- En lille trækvogn eller andet køretøj og en lille dreng

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om modsætninger, synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet. Modsætninger er, når noget er forskelligt fra hinanden. Brug bogen til at tale om synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om. Inddrag børnene i genfortællingen, mens du læser billedbogen højt: Hvem er med i billedbogen? Hvordan har de det? Og hvorfor?

Sproglege. Orienter dig i sproglegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sproglegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- HuskMitNavn: *Den forkerte bog*. Gyldendal, 2016
- Lotte Salling: *Rim med familien Op & Ned – synonymer*. Sprog og leg, 2013
- Lotte Salling: *Rim med familien Op & Ned – antonymer*. Sprog og Leg, 2013

- Brendan Wenzel: *Hej! Mammut*, 2019
- Kim Fupz Aakeson: *Velbekomme, hr. Struganoff*. Carlsen, 2013

2020

SPROGSTART 3-6 ÅR

Fokusord til *Indsigt, udsyn: om modsætninger*

JA – NEJ

Hvad betyder JA/NEJ? Hvornår kan man bruge JA/NEJ?

GÅ – STOP (Rødt lys – grønt lys)

Når der er RØDT lys, så skal man stoppe, og når der er GRØNT lys, så må man gå. Kender I andre steder, hvor RØDT betyder stop, og GRØNT betyder gå?

HØJRE – VENSTRE

Når man skal over gaden, skal man se sig for. Først til HØJRE og så til VENSTRE. Tal om HØJRE og VENSTRE – brug kroppen.

ÅBEN – LUKKET

En butik kan være åben eller lukket. Når butikken er åben, så kan man komme ind og handle. Når butikken er lukket, kan man ikke komme ind. Kan du nævne andre ting, som kan være åben eller lukket? Døre, øjne...

PÅ – AF

Elefanten sidder PÅ vognen – men hov, nu faldt elefanten AF vognen. Kender du andre ting, som kan falde AF/sættes PÅ eller andre ting, som man kan tage AF eller PÅ? Jakke, taske, briller...

SOVE – VÅGNE

Om natten SOVER vi, og om dagen er vi VÅGNE. Er vores øjne åbne eller lukkede, når vi SOVER/er VÅGNE?

DAG – NAT (LYST/MØRKT) SORT – HVID

Om DAGEN er det lyst, og om NATTEN er det mørkt. Hvad kan man lave om DAGEN/NATTEN? Lyset er HVIDT og skyggen er SORT.

I FORHOLD TIL

Nogle gange er man nødt til at se ting i forhold til hinanden for at finde ud af, om det er stort eller småt, lavt eller højt. (Brug bogens illustrationer og de næste modsætningspar)

STORT – SMÅT

Elefanten er STOR og musen er LILLE. I forhold til den HØJE plante er både elefanten og musen SMÅ.

LAVT – HØJT

Det ene hus er HØJT, og det andet hus er LAVT – men i forhold til træet er begge huse HØJE.

OP – NED

Du kan kigge OP, og du kan kigge NED. Når du står på jorden og kigger OP på klatrestativet, ser det ikke højt ud. Men når du står på klatrestativet og kigger NED på jorden, så føles

det højt i forhold til, da du stod på jorden og kiggede OP.

HURTIGT – LANGSOMT

Du kan løbe HURTIGT og gå LANGSOMT. Kender du et HURTIGT/LANGSOMT dyr? Haren løber hurtigere end skildpadden, som løber LANGSOMT. I forhold til sneglen, så er skildpadden HURTIG.

TÆTTEST PÅ – LÆNGST VÆK

Drengen er tættest på elefanten, og fuglen er længst væk fra elefanten. Men når fuglen sætter sig på elefantens snabel, så er fuglen tættest på elefanten og drengen længst væk fra elefanten.

STOR STÆRK – SLAP – OG MEGET STØRRE

Elefanten er stor og stærk i forhold til drengen, som er slap – men i forhold til hvalen er elefanten lille og slap.

SYNSPUNKT

Du kan opfatte det, du ser forskelligt – det kommer an på, hvilket synspunkt du har. Når man ser noget i forhold til noget andet. Brug følgende fokusord til at forklare synspunkt/synsvinkel.

TÆT PÅ - LANGT FRA

Når du ser det store maleri TÆT PÅ, så ligner det penselstrøg og en omvendt regnbue, men hvis du ser maleriet LANGT FRA, så kan du se, at maleriet ligner noget helt andet. Kender du noget, som ser anderledes ud, hvis du ser det TÆT PÅ/LANGT FRA? (brug illustrationen i bogen til at forklare og fotos af dreng/kat/elefant til at forklare)

FORAN – BAGVED

Når vi kigger på drengen og elefanten TÆT PÅ, så står drengen FORAN elefanten, men når vi ser køen til isboden LANGT FRA, så er drengen og elefanten midt i køen. Der er mange FORAN drengen og mange BAGVED elefanten.

OVER – UNDER

Elefanten er OVER vandet, men katten dykker UNDER vandet, og flyveren er OVER elefanten. Skildpadden er UNDER jorden, og drengen er OVER jorden.

RETTE VINKEL – ANDRE VINKLER

Når du skal holde styr på, hvad du ser, så har den rette vinkel en betydning. Tal ud fra billedbogens to opslag.

Når man ikke ved, hvad der er op og ned, så er det fint at se fra et andet sted!

(Fra sidste sider i *Indsigt Udsyn* – om modsætninger)

2020

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

JA-NEJ

Hvad betyder JA/NEJ?

Hvad er det modsatte af JA?

Hvornår kan man bruge JA/NEJ?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

GÅ – STOP (RØDT lys – GRØNT lys)

Hvad betyder RØDT lys?

Må man GÅ eller skal man STOPPE?

Når der er GRØNT lys, så må man GÅ?

Hvad er det modsatte af GÅ?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

HØJRE – VENSTRE

Kan du vise mig din HØJRE hånd?
Og kan du vise mig din VENSTRE hånd?
Hvad er det modsatte af HØJRE?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

ÅBEN – LUKKET

En butik kan være ÅBEN eller LUKKET.
Når butikken er ÅBEN, så kan man
komme ind og handle. Når butikken er
LUKKET, kan man ikke komme ind.
Hvad er det modsatte af ÅBEN?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

PÅ – AF

Lad barnet se på illustrationen i bogen
(Elefanten sidder PÅ vognen – men hov,
nu faldt elefanten AF vognen).

Hvad er det modsatte af,
at falde af vognen?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

SOVE – VÅGNE

Om natten SOVER vi – hvis vi ikke sover
så er vi ...?

Er vores øjne åbne eller lukkede,
når vi SOVER?

Hvad er det modsatte af SOVE?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

DAG – NAT (LYST/MØRKT)

Om NATTEN er det mørkt, men om
dagen er det ...?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

SORT – HVID

Hvad er det modsatte af SORT?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 mellem

STORT – SMÅT

Lad barnet se på illustrationen i bogen
(Drengen og elefanten ved siden af den
høje plante).

Er elefanten og musen STORE eller
SMÅ i forhold til den høje plante?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART

3-6 ÅR

2020

 mellem

HURTIGT – LANGSOMT

Du kan løbe HURTIGT og gå LANGSOMT.
Hvad er det modsatte af HURTIGT?

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 mellem

LAVT – HØJT

Hvad er det modsatte af LAVT?

Det ene hus er HØJT, og det andet hus er LAVT – men i forhold til træet er begge huse HØJE.

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 mellem

STOR STÆRK – SLAP – OG MEGET STØRRE

Elefanten er stor og stærk i forhold til drengen, som er slap - men i forhold til hvalen er elefanten lille og slap.

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

 svær

OP – NED

Lad barnet se på illustrationen i bogen (Elefanten i højhuset). Hjælp barnet til at sige modsætningsparret og begrebet I FORHOLD TIL.

Du kan kigge OP og du kan kigge NED. Når du kigger OP på klatrestativet, ser det ikke højt ud, men når du står på klatrestativet og kigger NED, så føles det højt i forhold til, da du stod på jorden og kiggede OP.

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

TÆT PÅ - LANGT FRA

Hvad er det modsatte af TÆT PÅ? (LANGT FRA)

Brug illustration fra bogen med
tæt på maleriet eller langt fra maleriet.

Er elefanten TÆT PÅ eller LANGT FRA på billedet?
Hjælp barnet til at sige modsætningsparret.

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

FORAN – BAGVED

Lad barnet se på illustrationen i bogen
(kø til isboden).

Lad barnet fortælle, hvem der er
FORAN/FORREST, og hvem der er BAGVED/BAGERST.
Hjælp barnet til at sige modsætningsparret.

Billedbogssnak
Indsigt - udsyn

BIBLIOTEKERNES

Sprogspor

SPROGSTART
3-6 ÅR

2020

OVER – UNDER

Lad barnet se på illustrationen i bogen
(Elefant på vandet).

Lad barnet fortælle, hvem der er OVER og
hvem der er UNDER. Hjælp barnet til at
sige modsætningsparret.

Sproglege til *Indsigt, udsyn: om modsætninger*

Sproglege

Leg med modsætninger: Brug elefanten og katten til at visualisere modsætninger og synsvinkel. Brug blandt andet: foran-bagved, tæt på-længst væk og find flere modsætningspar og synsvinkler i bogen. I kan også bruge elefanten/katten og placere den foran/bagved, højt oppe/lavt, over/under etc. Brug kikkerten til at se noget tæt på og langt væk. I kan også tale om langt fra og tæt på med foto af hele elefanten og nærbillede af elefanten.

Modsætningsleg med skumterning – brug fotos til Story Sequencer: Børnene skiftes til at slå med terningen. Hjælp hinanden med at vise modsætningerne. Fx sidde på stolen/ned af stolen, gå/stop, hurtig/langsom etc.

Remser: Lav remserne *Tung og let, Tyk og tynd, Våd og tør* og *Hurtig og langsom* af Lotte Salling og tal om modsætninger.

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Story Sequencer: Match foto og lyd! Sæt fotos af modsætningspar i Story Sequenceren og indtal de rette modsætningspar fx hunden ligger foran kassen og hunden ligger bagved kassen.

Optageklemmer: Leg *Kongens efterfølger*. Indtal på forhånd modsætninger på optageklemmerne. Fx hop 5 gange på højre ben og hop 5 gange på venstre ben, sove/vågne, stærke/slappe. Lad børnene skiftes til at være konge, som aktiverer optageklemmen.

Endnu flere sproglege – inde & ude

Modsætningsjagt: Gå på jagt efter modsætninger i hjemmet/på legepladsen/ i skoven. Find et stort træ og et lille træ. En stor tallerken og en lille tallerken. En sort strømpe og en hvid strømpe. Brug også kroppen til at vise modsætninger som hurtig og langsom eller ved at trille en bold.

Bag modsætnings-boller: Bag kæmpestore boller og bittesmå boller! Eller brug modellervoks.

Forældrespor – *Indsigt, udsyn: om modsætninger* af Susan Hood og Jay Fleck (2017) om modsætninger, synsvinkel og det at se noget i forhold til noget andet

Sproglege

Modsætningsjagt: Gå på jagt efter modsætninger i hjemmet/på legepladsen/ i skoven. Find et stort træ og et lille træ. En stor tallerken og en lille tallerken. En sort strømpe og en hvid strømpe. Brug også kroppen til at vise modsætninger som hurtig og langsom eller ved at trille en bold.

Bag modsætnings-boller: Bag kæmpestore boller og bittesmå boller! Eller brug modellervoks.

Litteraturforslag

HuskMitNavn: *Den forkerte bog*. Gyldendal, 2016

Lotte Salling: *Rim med familien Op & Ned – synonyme*. Sprog og leg, 2013

Lotte Salling: *Rim med familien Op & Ned – antonymer*. Sprog og Leg, 2013

Brendan Wenzel: *Hej! Mammut*, 2019

Kim Fupz Aakeson: *Velbekomme, hr. Struganoff*. Carlsen, 2013

Et lille tip

Opfordr til turtagning

- Stil alderssvarende spørgsmål, når du er sammen med barnet.
- Vent tålmodigt på barnets svar, og støt barnet hen mod svaret, når det er nødvendigt.
- Tag udgangspunkt i barnets interesser og handlinger
(Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 131)

